

Vaikuttamisen väylät -harjoitus

Tämä tehtävä sopii esimerkiksi oppilaskunnan toiminnan tueksi!

Tavoitteet:

- Selvittää vaikuttamisen mahdollisuuksia omassa lähiympäristössä
- Tunnistaa, millaisia haasteita vaikuttamisen eteen voi muodostua
- Pohtia, miten mahdollisimman moninaiset äänet kuuluisivat yhteisössä

Tarvikkeet: Vaikuttamisen väylät -moniste (A3), vaikuttamisestelaput (A4) leikattuna tai muistilappuja

Kesto: 45 min

Ryhmäkoko: pienryhmät, voi tehdä myös yksilötyönä ja kierrellä toisten töitä

Ikäsuositus: yläkoulu/toinen aste

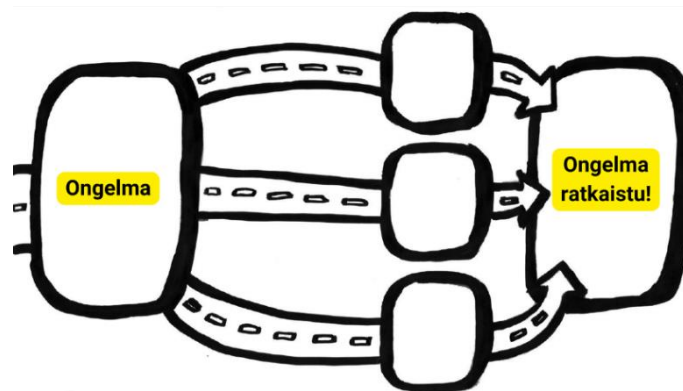
Harjoituksen kulku

Osa 1: Ryhmätyöskentely

Jakaudutaan pienryhmiin. Ryhmille valitaan ongelmat. Ongelmat voidaan koostaa Olet vaikuttava! -oppaan alusta löytyvien vinkkien avulla (s. 8–9). Tässä vaiheessa on tärkeää, että valittavat ongelmat kuvaavat mahdollisimman monipuolisesti yhteisön erilaisia nuoria. Osallistujia voi kannustaa pohtimaan erityyppisiä haasteita. Voitte myös toteuttaa anonyymien kyselyyn, jolla selvittää yhteisön nuorten todellisia kokemuksia.

Vaihe 1: Miltä näyttäisi, jos ongelma olisi ratkaistu?

Vaikuttamisen väylät: vaihe 1

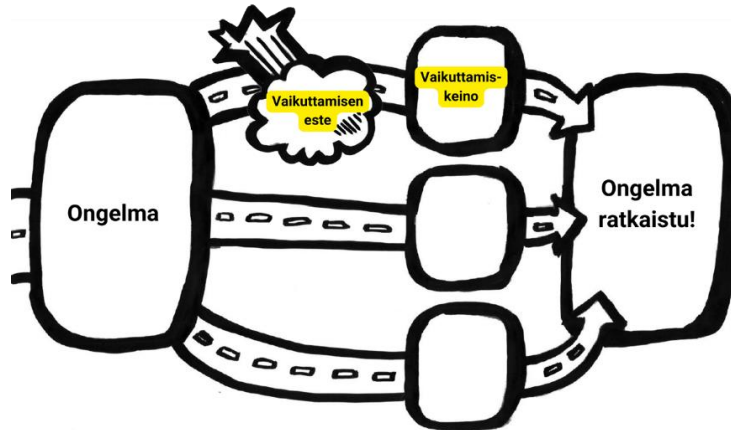
Ryhmille jaetaan Vaikuttamisen väylät -moniste. Ryhmät voivat kirjata ongelmansa monisteen vasempaan reunaan. Nuoret pohtivat ja kuvittelevat miltä näyttäisi, jos nuorten kohtaama ongelma olisi ratkaistu. Kuvailua voi kirjoittaa tai piirtää monisteen oikeaan laitaan.

Psst!

Tulevaisuuden kuvittelua voi edistää vaikuttamispulun tulevaisuuskuvittelukysymysten avulla (s. 26).

Vaihe 2: Vaikuttamiskeinot ja vaikuttamisen esteet

Vaikuttamisen väylät: vaihe 2

Ryhmä keksii yhden keinon, jolla nuoret voisivat omassa yhteisössään vaikuttaa ongelman ratkaisemiseen ja kirjaa sen ylimmälle vaikuttamisen väylälle.

Kysymyksiä vaikuttamiskeinon pohdintaan:

- Keneen voisi vaikuttaa? Ketkä yhteisössä tai sen ulkopuolella ovat vastuussa ongelmaan liittyvistä asioista? Entä ketkä ajavat nuorten etua tässä asiassa?
- Miten nuoret voisivat omalla toiminnallaan saada muiden huomion kiinnittymään ongelmaan?

Psst!

Vaikuttamiskeinoja, valtaa ja vastuuta voidaan käsitellä myös Vaikuttamiskorttien tai Kenen vastuu? -harjoituksen (s. 40) kautta.

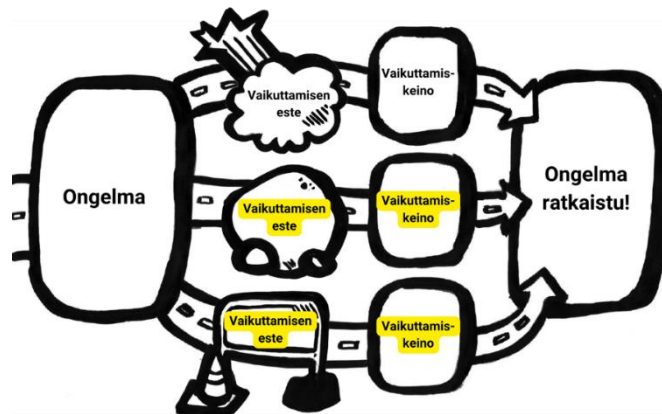
Seuraavaksi pienryhmä pohtii, mikä voisi estää nuoria vaikuttamasta kyseisellä tavalla. Keksittyään tavan ryhmä valitsee yhden vaikuttamisestelapuista, kirjaa sille vaikuttamisen esteen ja asettaa lapun monisteelle ylimmälle vaikuttamisen väylälle, vaikuttamisen keinon viereen.

Psst!

Ajatuksia ja keskustelua vaikuttamisen esteistä ja haasteista voi herättää Vaikuttamisen vaikeudet -harjoituksen avulla (s. 46).

Vaihe 3: Rastityöskentely

Vaikuttamisen väylät: vaihe 3

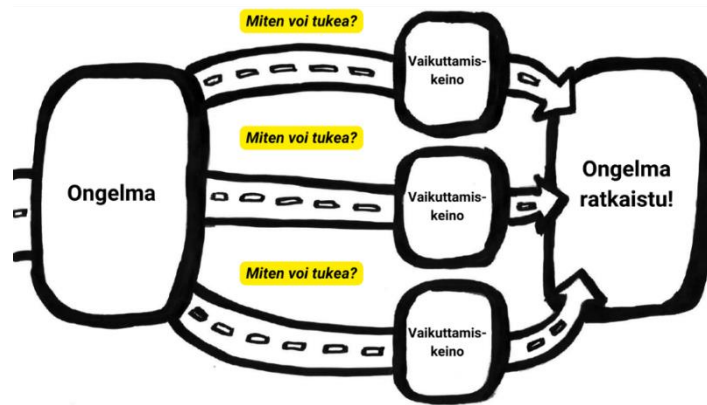

Ryhmä kiertää toisten ryhmien monisteiden luona. Ryhmä lukee toisen ryhmän monisteeseen kirjattun ongelman, toivotun ratkaisun, vaikuttamiskeinon ja vaikuttamisen esteen. Ryhmän tehtävänä on toistaa vaihe 3, eli ideoida yksi uusi vaikuttamiskeino ja vaikuttamisen este, tällä kertaa keskimmaiselle väylälle.

Kun kaikki ryhmät ovat keksineet uuden keinon ja esteen, ryhmät kiertävät toistamiseen uuden monisteen luo, lukevat monisteen ja kirjaavat sen jälkeen alimmalle vaikuttamisen väylälle vaikuttamiskeinon ja vaikuttamisen esteen.

Vaihe 4: Pienryhmätyöskentely

Vaikuttamisen väylät: vaihe 4

Ryhmä palaa oman monisteen luo ja lukee siihen tehdyt lisäykset.

Viimeisenä tehtävänä ryhmä pohtii, millaisilla tavoilla ja ketkä voisivat ehkäistä lappuihin kirjattujen vaikuttamisen esteiden syntymistä. Ryhmä poistaa monisteen päältä vaikuttamiseläpät ja kirjaa suoraan monisteeseen ideoita siitä, miten vaikuttamisen mahdollisuuksia voitaisiin edistää yhteisössä.

Lopputuloksena on moniste, joka kuvaa ideaalitulannetta siitä, miten nuoren havaitsemaan ongelmaan vaikuttamista on tuettu ja nuori on päässyt vaikuttamiskeinon kautta vaikuttamaan ongelman ratkaisemiseen!

Osa 2: Yhteinen koonti ja pohdinta

Ryhmät koostavat taululle tai yhteiselle alustalle Vaikuttamisen väylä -monisteissa esille tulleet vaikuttamisen keinot. Nuoret voivat tutustua esille tulleisiin vaikuttamisen keinoihin ja keskustella pienryhmissä tai yhteisesti:

1. Mikä vaikuttamisen keinoista tuntuu tutuimmalta? Vieraimmalta? Opitko uusia vaikuttamisen keinoja? Mitä muita keinoja voitte vielä keksiä?
2. Mikä vaikuttamisen keinoista vaatii mielestänne eniten työtä? Millä voisi olla eniten vaikutusta?
3. Lähtisittekö kokeilemaan mainittuja vaikuttamisen keinoja? Sopivatko ne nuorille? Onko erilaisille nuorille tarjolla erilaisia vaikuttamisen tapoja?
4. Tuntuuko, että mainittujen vaikuttamiskeinojen kautta voi todella saada jotain aikaan? Kertokaa käytännön esimerkki!

Ryhmät koostavat myös monisteiden perusteella millaisia esteitä nuoret voivat kohdata vaikuttamisessaan. Esteisiin tutustutaan yhteisesti lukemalla ne ääneen ja keskustelemalla:

5. Oletteko kohdanneet tai havainneet mainittuja haasteita? Mitä tapahtui? Miten tilanne ratkesi?
6. Miltä vaikuttamisen esteiden kohtaaminen tuntuu tai voisi tuntua?
7. Kohtaavatko jotkut nuoret enemmän haasteita kuin toiset? Pääsevätkö kaikki yhteisössä kertomaan oman mielipiteensä ja vaikuttamaan?
8. Kuunnellaanko yhteisössä kaikkia nuoria tasavertaisesti?

Lopuksi ryhmät koostavat ratkaisuihdeitoita ja keskustellaan yhdessä siitä, mitä yhteisössä voisi tehdä osallisuuden edistämiseksi ja millaisilla teoilla voitaisiin varmistaa, että mahdollisimman moninaisia ääniä kuunneltaisiin yhteisössä. Voitte keskustella esimerkiksi:

9. Mikä helpottaisi nuoria vaikuttamaan havaitsemiinsa tai kokemiinsa ongelmiin? Mitä aikuisille olisi mahdollista tehdä eri tavalla? Entä nuorille itselleen?
10. Tarkastelkaa vielä vaikuttamisen väylää. Miten yksittäisen väylän eri kohdissa voisi vahvistaa tunnetta siitä, että omalla toiminnalla on vaikutusta?

Vinkkejä!

Ryhmät voivat myös tehdä laajempaa **selvitystä** siitä, millaisia vaikuttamisen keinoja heidän yhteisössään ja sen ulkopuolella on tarjolla nuorille. Nuoret voivat esimerkiksi selvittää, millaiset liitot tai järjestöt edistävät heidän etuaan paikallisesti ja valtakunnallisesti (oppilaana, opiskelijana, alaikäisenä työntekijänä, nuorena yhteiskunnassa) sekä tutustua heidän nettisivuihinsa tai someensa.

He voivat myös esimerkiksi toteuttaa kyselyn tai äänestyksen muille nuorille siitä, millaisia vaikuttamisen tapoja he tietävät tai ovat kokeilleet!

Nuoret voivat koostaa vaikuttamiskeinoista **julisteen** tai **videon**, jossa havainnollistetaan erilaisia vaikuttamisen väyliä, joita pitkin nuorella olisi mahdollisuuksia vaikuttaa yhteisössään kohtaamiin ongelmiin. Voitte myös ideoida **hauskan kyselyn**, jolla nuori voi erilaisiin kysymyksiin vastaamalla selvittää, mikä vaikuttamisen keino hänelle voisi toimia parhaiten.

Esim. Onko sinulla uskallusta jutella muille?

- Kyllä --> Käy kertomassa ongelmasta opettajalle tai oppilaskunnan hallituksen jäsenelle.
- Ei --> Käytä anonyymia palauteboksia tai laita viesti opettajalle.

Voitte myös yhdessä syventää ymmärrystä vaikuttamisen väylistä pohtimalla, millaista muutosta nuorten käyttämistä vaikuttamiskeinoista voi syntyä käytännössä ja millaisia mahdollisuuksia vaikuttamisen kohteena olevilla muilla toimijoilla on vaikuttaa ongelman ratkaisuun. Nuoret voivat tehdä **haastatteluja** eri toimijoille (esim. oppilaskunta tai muut nuorten edunvalvojat, opettajat, rehtori ja johto, muu henkilökunta, poliitikot). He voivat myös arvioida sitä, miten hyvin he ovat saaneet tai voivat saada tietoa vaikuttamisen hedelmistä.

Edunvalvonta vaikuttamiskeinona

Edunvalvonnassa tietyn ryhmän edustajat valvovat, että ryhmän asiat hoidetaan reilusti. Esimerkiksi Suomen Lukiolaisten Liitto puolustaa lukio-opiskelijoiden etua. Liiton tai järjestön toiminnassa pääsee vaikuttamaan ryhmän yhteiseen etuun. Nuorena voi osallistua esimerkiksi oppilaskunnan hallituksen, nuorisovaltuuston tai nuorisojärjestön toimintaan. Vaikka ei itse olisi jäsen edunvalvontaryhmässä, voi jakaa ryhmälle tai jollekin sen jäsenistä tietoa havaitsemistansa haasteista tai kehittämistään ideoista nuorten arjen parantamiseksi. Näin he voivat vaikuttaa asiaan nuoren omasta puolestaan!